

Energia 2020 – strategia na rzecz konkurencyjnej, zrównoważonej i bezpiecznej energii

RYNEK ENERGII W EUROPIE

Lukasz Adams

Ze względu na postępującą dewastację środowiska i przewidywane zmiany klimatyczne, podejmowane są działania mające na celu ograniczenie zużycia surowców oraz emisji do atmosfery niepożądanych substancji. Kluczową rolę odgrywa w tym zakresie sektor energetyczny, na który szczególną uwagę zwracają władze Unii Europejskiej.

Współcześnie funkcjonowanie człowieka jest nierozdzielnie związane z wykorzystaniem energii pod różnymi postaciami. Jest ona niezbędna do zapewnienia komfortowych warunków bytowania, umożliwia przemieszczanie się i komunikację pomiędzy ludźmi na duże odległości, stanowi konieczny warunek funkcjonowania procesów przemysłowych. Nie ulega żadnej wątpliwości, że bez umiejętności pozyskiwania energii światowy system ekonomiczno-społeczny w obecnej postaci nie byłby w stanie funkcjonować. Doprowadziło to do sytuacji, w której jako społeczność globalna jesteśmy w ogromnym stopniu uzależnieni od energii, a jednocześnie musimy ograniczać negatywne efekty wynikające z produkowania jej na bardzo dużą skalę przy pomocy tradycyjnych metod, z użyciem nieodnawialnych zasobów surowców energetycznych. Najbardziej dotkliwe skutki uboczne dotychczasowej struktury rynku energetycznego na świecie to niestabilne ceny paliw kopalnych, uzależnienie części państw nieposiadających zasobów surowców energetycznych od państw, które takie zasoby posiadają, a także, o czym w ostatnich latach mówi się najgłośniejszy, związana z ich wykorzystaniem emisja gazów cieplarnianych do atmosfery, której skutkiem mogą być nieodwracalne zmiany klimatu na Ziemi.

Zjednoczona Europa stawia sobie za cel zapewnienie odpowiedniej ilości bezpiecznej, zrównoważonej i osiągalnej dla potencjalnych użytkow-

ników pod względem ekonomicznym energii, przy jednoczesnym ograniczeniu negatywnego oddziaływania na klimat. Zgodnie z podjętymi zobowiązaniami, Unia Europejska do 2020 roku powinna zwiększyć udział energii z odnawialnych źródeł do 20%, poprawić o 20% efektywność korzystania z energii, a także ograniczyć o 20% emisję gazów cieplarnianych (z możliwością zwiększenia tej wartości do 30%, jeżeli inne państwa na wysokim szczeblu rozwoju zadeklarują podobne cele). W dalszej perspektywie zamierzeniem władz europejskich jest ograniczenie emisji od 80% do 95% do 2050 roku. Zdaniem Komisji Europejskiej, funkcjonujące dotychczas środki mające doprowadzić do osiągnięcia powyższych celów nie są wystarczające i konieczne jest ich zintensyfikowanie lub podjęcie nowych działań w tym zakresie.

10 listopada 2010 roku Komisja Europejska przyjęła komunikat zatytułowany „Energia 2020. Strategia na rzecz konkurencyjnej, zrównoważonej i bezpiecznej energii”. Głównym celem nowej strategii jest konsolidacja i wzmocnienie dotychczas podejmowanych inicjatyw związanych z energią, a także zapewnienie odpowiedniej reakcji na nowe wyzwania pojawiające się w tej dziedzinie, związane zarówno z rozwojem technologicznym, jak i dynamiczną sytuacją polityczno-gospodarczą na świecie. Wśród głównych zagadnień poruszanych w dokumen-

cie znalazła się konieczność ujednoczenia europejskiego rynku energii poprzez zniesienie istniejących na nim barier, co ma pozwolić na prowadzenie skuteczniejszych, zsynchronizowanych w skali europejskiej działań w zakresie polityki energetycznej, a także przyspieszyć wdrażanie innowacji dzięki lepszemu przepływowi kapitału, informacji i technologii. Strategia zwraca również uwagę na fakt, że zjednoczona Europa jest największym na świecie importerem energii. Taki stan rzeczy nie jest korzystny dla bezpieczeństwa dostaw energii do państw UE, ponieważ powoduje silne uzależnienie polityczne i gospodarcze od dostawców. Zdaniem Komisji Europejskiej, wspólne działanie w skali całej Unii zapewni jej szybszy rozwój energetyki oraz, szczególnie dzięki wykorzystaniu energii odnawialnej, pozwoli na zwiększenie samowystarczalności pod tym względem.

Powyższe cele Komisja Europejska chce osiągnąć przede wszystkim poprzez dywersyfikację źródeł energii – głównie zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych – oraz poprawę efektywności, dotyczącą zarówno procesów jej pozyskiwania i dystrybucji, jak i wykorzystania. Według zawartych w dokumencie tez, największy potencjał oszczędności energii, którego wykorzystanie jest jednocześnie najbardziej opłacalne ekonomicznie, posiadają sektory budownictwa i transportu, a więc to przede wszystkim one powinny w najbliższych latach

➔ wpływać na poprawę efektywności energetycznej Europy.

Zamierzenia Komisji w zakresie inicjatyw mających kształtować politykę energetyczną Europy, na których koncentrować się będą główne działania, znajdują wyraz w sformułowanej liście priorytetów:

- Osiągnięcie efektywnej energetycznie Europy.
- Budowa prawdziwie paneuropejskiego, zjednoczonego rynku energii.
- Zwiększenie uprawnień konsumentów na rynku energii oraz zapewnienie wysokiego poziomu pewności i bezpieczeństwa.
- Wzmocnienie przodownictwa Europy w zakresie technologii energetycznych i innowacji.
- Wzmocnienie pozycji rynku energii EU w kontaktach z partnerami zewnętrznymi.

Na działania w ramach priorytetu „Osiągnięcie efektywnej energetycznie Europy” składają się cztery grupy inicjatyw (*actions*):

- aktywowanie zmian w zakresie efektywności energetycznej w sektorach posiadających największy potencjał w tym zakresie – budownictwie oraz transporcie,
- wspieranie konkurencyjności w przemyśle poprzez zwiększanie efektywności wytwarzania produktów,
- zwiększanie efektywności procesów pozyskiwania i dystrybucji energii,
- wdrażanie Narodowych Planów Efektywności Energetycznej, mających pozwolić na wydajne działania zmierzające do osiągnięcia efektywności energetycznej w poszczególnych państwach członkowskich UE, z uwzględnieniem ich specyfiki wynikającej z uwarunkowań geograficznych oraz początkowej charakterystyki sektora energetycznego.

Według zapisów zawartych w strategii „Energia 2020”, priorytet dotyczący efektywności wykorzystania energii będzie realizowany w szczególności poprzez wykorzystanie potencjału oszczędności energii w sektorach o

szczególnych predyspozycjach w tym kierunku, do których przede wszystkim zaliczone zostały budownictwo i transport. Przewiduje się stosowanie instrumentów finansowych stymulujących rynek do wdrażania i użytkowania innowacyjnych technologii, a także wykorzystanie etykiet energetycznych budynków do stworzenia sytuacji, w której efektywność zużycia energii będzie istotnym parametrem kształtującym rynek budowlany. Instytucje państwowe powinny w tej kwestii stanowić wzorzec, na swoim przykładzie pokazując możliwe do zastosowania nowoczesne technologie oraz wynikające z nich korzyści. Strategia zakłada również rozszerzenie zakresu wymagań ekoprojektowania wyrobów zgodnie z dyrektywą 2009/125/WE Ekoprojekt, ustanawiającą ogólne zasady ustalania wymogów dla produktów związanych z energią.

Zjednoczona Europa rozpoczyna okres, w którym decydował się będzie kształt jej wewnętrznego rynku energii, a także jego oddziaływania z partnerami zewnętrznymi. Zapotrzebowanie nowoczesnego, rozwijającego się społeczeństwa na energię nieustannie rośnie. Aby umożliwić kontynuowanie rozwoju w dotychczasowym tempie, konieczne jest zapewnienie pewnych i bezpiecznych zasobów energetycznych, dostępnych dla potencjalnych konsumentów, zarówno ze względu na infrastrukturę, jak i względy ekonomiczne. Jest to również warunkiem zapewnienia obywatelom państw członkowskich UE pożądanego poziomu życia. Strategia „Energia 2020” formułuje podstawowe założenia, na których będą oparte działania legislacyjne Komisji Europejskiej w tym zakresie. Biorąc pod uwagę nacisk, jaki omawiany dokument kładzie na zwiększanie efektywności energetycznej, a także ogromny potencjał oszczędności energii jaki istnieje w budownictwie, należy się spodziewać, że w najbliższych latach będzie ono obszarem szczególnego zainteresowania władz europejskich i przedmiotem licznych instrumentów stymulujących wdrażanie innowacyjnych rozwiązań.

mgr inż. Łukasz Adamus
Instytut Techniki Budowlanej